

ledkezhetnek meg a Kozlovsváron született Merza Gyula (1861–1943) magyar néprajzkutatóról, armenológusról, íróról, újságíróról, helytörténészről, turisztikai szakíróról, akinek elvülhetetlen szerepe volt az örmény katolikus vallás kutatásában is. Az Erdélyi Kárpát Egyesület jegyzője, főpénztárosa volt, valamint az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület egyik alapító tagja. Nagy szerepe volt a szamosújvári örmény múzeum létesítésében is. Síremléke a Házsongárdi temetőben található. (Az Örmény kereszt című verséről a füzetek 2003. májusi számában írtunk – a szerk.) Munkásságát a Szongott Krisztof szamosújvári helytörténész szerkesztette 21 évfolyamát tartalmazó Armenia – Magyarörmény időszak szemlében lehet végig követni. (Az Erdélyi Örmény Kulturális Egyesület két évvel ezelőtt adta ki DVD-n.) Sarolta felolvasott egy idézetet is Merza Gyula munkájából: „Az örménység közmondásos magyar érzülete, tántoríthatatlan hazaszeretete, jogaihoz és ősi szokásaihoz való szívós ragaszkodása, továbbá őseitől örökölt maradt örmény katolikus jellege, mély vallásossága ma már országszerete a rokonszenvenél is többet érő elismerést, sőt egyházi sérelmei sikeres orvoslásának, illetve az örmény püspöki szék mielőbbi betöltésének a reményét vívták ki a magyar közvélemény őszinte támogatása mellett.” Az elnökasszony hozzátette, hogy Verzár Oxendius óta nem volt örmény püspöke az örmény katolikus egyháznak. Hangsúlyozta, fontos a múltat is felkutatni, mert a hagyományokat, az általuk megszerzett tudást a mai generációnak is szükséges megismer-

Összejött a Merza rokonság

ni, hogy tovább tudja adni gyermekeinek a magyarörménység fennmaradása érdekében.

Könyvbemutatók

2013. október 28. 17,30 óra
Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme (Budapest, V. Városház u. 7.)

Benedek Katalin

Élő magyarörmény művészet (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, 2013) – kislexikon

Bemutatója:

dr. Terdik Szilveszter muzeológus,
Iparművészeti Múzeum

Dávid Csaba *Dzurkühján Ábel útjai* (Argumentum Kiadó, 2013) – regény

Bemutatója: Kali Kinga író

Közreműködik:

Dr. Szabó András előadóművész

Rendező: Fővárosi Örmény Önkormányzat és a Budapest Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat

Támogató: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Józsefvárosi Örmény Önkormányzat

Rozsos Tamás László

Szoboravatás Soltvadkerten

2013. szeptember 15-én vasárnap 11 órakor ünnepélyes keretek között – a szüreti fesztivál és a városi rangra emelés 20. évfordulója tiszteletére tartott ünnepségsorozat során – leplezték le Soltvadkerten a Kossuth Lajos utcában, az országos hírví Szt. Korona Cukrászda előtt az erdélyi magyar-örmény születésű, majd birtokvásárlás révén az 1800-as évek elején odaköltözött vizmai Lukács Antal szobrát, amely dr. Windecker Zoltán, volt városi aljegyző alkotása.

Rozsos Tamás László

A szobor leleplezése után a város polgármestere, Lehoczki Ferenc méltatta Lukács Antal érdemeit, amelyeket helyi birtokosként a település felvirágoztatásáért tett. Még 2012-ben a szobor tervbe vett elkészítésével kapcsolatban a településről megkerestek, mint a Lukács család „egyik igen jó ismerőjét”, hogy rendelkezem-e képpel Lukács Antaltól.

Mivel Lukács Antal gyermektelenül halt meg – s négy testvéréből kettő szintén –, így nem sikerült kideríteni, hogy maradt-e fent róla bármilyen festmény. Két leánytestvérének voltak ugyan gyermekei, akik pereskedtek a birtok miatt az Orczy bárókkal, de ha volt is festmény, ki tudja, hogy hová kallódhatott el.

A város mindenképpen akart Lukács Antalnak szob-

rot emelni, s ezen ragaszkodásuk alapján született meg az a gondolat, hogy mivel hihetetlenül hasonlítanak egymásra a vizmai és az erzsébetvárosi Lukácsok férfitagjai, azok fennmaradt képei alapján lehetne elkészíteni az alkotást, s így nem csak a fantázia szüleménye lenne. Így elküldtem 20 képet, hogy jellemző közös arcvonásaik figyelembevételével mintázzák meg a kívánt személyt.

A levelezést és az egyeztetést Légrády Andor a Városi Művelődési Ház és Könyvtár munkatársa (helytörténész) véggezte, akinek nagyon hálás vagyok minden korábbi segítségéért, amivel a Lukács családhoz kapcsolódó 2011–2012-es helyi kutatásaimat is segítette.

Néhány gondolat erejéig ismertetném azt a két legmaradandóbb alkotást, amely napjainkig is fennmaradt. Lukács Ger-

gely (†1805 körül) fiai, Antal és Miklós táblabírók valószínűsíthetően 1816–1818 között emelték a település központjában a téglából rakott, 8x23 méteres, 2 és ¼ láb falvastagságú, egészben alapincézett 14 szobás kúriájukat. Ez a majdnem 200 éves épület jelenleg a Polgármesteri Hivatalnak ad otthont.

A másik jelentős helyi építészeti emlék, amelyet a

A temetőkapolna

család „hagyott” az utókorra, az „öregtemetőben” található, 7,5x11,2 méter alapterületű Szt. Kereszt és páduai Szt. Antal tiszteletére klasszicista stílusban épült, 1847. jan. 20-án Girk György püspök által megáldott családi kriptá feletti temető-kápolna. Ennek altemplomában temették el az 1852-ben elhunyt Lukács Antalt is, akinek születési dátuma erősen vitatható, de valamikor 1764 és 1770 között született. Az épületet utoljára 1987-ben újították fel, új tetőzetet is kapott, de közel 30 év után ismét ráférne egy renoválás. Homlokzatát a Lukács család címere díszíti (az „eredeti” címer a helytörténeti gyűjteményben található). 2011 novemberében Légrády Andor helytörténisszel sikerült lejutni az altemplomba, de a pusztulás képe fogadott minket, mert az I. világháborút követő időszakban feldúlták, így ott csak koporsódeszkák és csontok hevertek szerteszéjjel.

A 200 éves kúria jelenleg Polgármesteri Hivatal

A szobor talapzatán az alábbi felirat található.

LUKÁCS ANTAL
1770-1852
VADKERT, CSÁBOR ÉS BŐSZÉR
BÉRLŐ BIRTOKOSA,
A SZENT KERESZT KÁPOLNA
ÉPÍTTETŐJE 1845-1847 KÖZÖTT
A JELENLEGI VÁROSHÁZA
ÉPÜLETÉNEK ÉPÍTTETŐJE
1820-BAN.

Fővárosi Örmény Klub

2013. október 17., csütörtök, 17 óra

A Pest megyei Kormányhivatal Nyáry Pál terme,
új bejárat a Budapest V., Városház utca 7. szám felől

Műsor

Virágok és szerelem

Zakariás Enikő virágkötő művész műsora

Nahapet Kucsak 101 hajren

Középkori örmény szerelmesversek – könyvbemutató
Bemutatója a fordító, Szil-Vay Ingrid zongoraművész
Közreműködik Kuncz László operaénekes-előadóművész,
valamint Puskás Eszter és a Hangist örmény népzenei együttese

Rendező: Józsefvárosi Örmény Önkormányzat, Fővárosi Örmény Önkormányzat,
Budapest Főváros XI. ker. Újbuda Örmény Önkormányzat

Támogató: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Tanulmánykötet és katalógus állít emléket

Jelentős záró rendezvénnyel és könyvbemutatóval ért véget a Budapesti Történeti Múzeumban a *Távol az Ararától – Örmény kultúra a Kárpát-medencében* címmel megrendezett kiállítás.

Szeptember 16-án délután a Budapesti Történeti Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár közös rendezvényén Dr. Bodó Sándor, a BTM főigazgatójának köszöntő szavai után Őze Sándor történész, tanszékvezető egyetemi docens (Pázmány Péter Katolikus Egyetem), és Terdik Szilveszter művészettörténész (Iparművészeti Múzeum) mutatta be az örmény könyvnyomtatás 500. évfordulója alkalmából rendezett kiállításról készült, igen magas színvonalon megjelentetett katalógust és tanulmánykötetet. A magyar és angol nyelvű köteteket Kovács Bálint és Pál Emese szerkesztette. Az Országos Széchényi Könyvtár és a Budapesti Történeti Múzeum közös kiadásában megje-

Az első sorban középen Pál Emese és Kovács Bálint a kiállítás kurátorai, valamint Bóka László, az OSZK tudományos igazgatója

Balról jobbra: Terdik Szilveszter, Őze Sándor és Dr. Bodó Sándor

lent több mint 180 oldalas kiadvány példaértékű abban, hogy a kiadók és a szerzők együtt gondolkodásának eredményeként igényes formában és tartalommal elsőként adott áttekintést a magyarországi örmények történetéről, kultúrájáról, és közzétette az áprilisban lezajlott nem-

zetközi tudományos konferencia több tanulmányát is. A tanulmánykötet kiemelkedő része az erdélyi örmény kiállítási tárgyak tudományos értékű katalógusa.

A könyvbemutatót követően a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulattal közös programként a kiállítást záró szakmai vezetést tartott Kovács Bálint történész, armenológus (Lipcse, GWZO) és Pál Emese művészettörténész (Kolozsvár), a kiállítás kurátorai.

A könyvbemutató közönsége

(Bé)